

Debreceni Egyetem
Tudományegyetemi Karok
Bölcsészettudományi Kar
Interdiszciplináris Társadalom- és Bölcsészettudományi Doktori Iskola
Neveléstudományi Doktori Program

TÉZISEK

**Az „Alapítványok az iskolákban
Harmincnégy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei
iskolai alapítvány vizsgálata”
című értekezéshez**

Témavezető:
Prof. Dr. Kozma Tamás
egyetemi tanár

Készítette:
dr. Sipos László
doktorjelölt

Debrecen
2007.

Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Jelen disszertáció az alapítványokra (és közalapítványokra) vonatkozó, meglehetősen szerteágazó és a szakirodalom által szembetűnően ritkán tárgyalt joganyag kritikai elemzésén túl harmincnégy - Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei - iskolai alapítványt érintő kutatás eredményeiről ad számot. Ennek a kutatásnak az volt a célja, hogy feltárja:

- az iskolai alapítványokat kik, mikor, milyen vagyonnal és célkitűzéssel hozták létre,
- tényleges tevékenységük mennyiben felelt meg az alapító(k) által meghatározottaknak,
- hogyan segítették az alapítványok az adott oktatási intézmény működését, a pedagógiai célok és programok megvalósítását,
- merült-e föl velük kapcsolatban törvényességi aggály, s ha igen, az miből fakadt.

Magyarországon ma közel harmincezer alapítvány – ezen belül mintegy négyezer iskolai alapítvány – működik. Ennek ellenére az alapítványok jelentőségét - sajnálatos módon - mégsem értékelik megfelelő súllyal. A magánszemélyek, jogi személyek és jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok által, tartós és közérdekű célra biztosított induló vagyonnal alapított alapítványok - és az országgyűlés, a kormány és a helyi önkormányzatok által közfeladat ellátására létrehozott közalapítványok - az élet szinte minden területén jelen vannak. Van köztük helyi és országos jelentőségű. Van amelyik néhány tízezer forinttal és van amelyik sokmilliárdos vagyonnal rendelkezik. Ezerszámra működnek kulturális, oktatási és tudományos, egészségügyi és szociális indíttatású, műemlék- és környezetvédő alapítványok. Ezek az alapítványok elismerten közérdekű céljaik megvalósítása érdekében szervezni, mozgósítani képesek szűkebb-tágabb civil környezetüket, összegyűjtik a nemes célra szánt, ám külön-külön hatékonyan fel nem használható adományokat, s megmegújuló vagyonukkal társadalmilag különösen fontos célokat finanszíroznak.

Már itt is hangsúlyozni kívánjuk, hogy jelen disszertáció - és kutatás - tárgyát kizárólagosan az iskolai alapítványok (illetőleg közalapítványok), mint az alap- és középfokú oktatási intézményeket, illetőleg azok tanulóit támogató alapítványok képezik. Szándékoltan nem tárgya a kutatásunknak az alapítványi iskola, mely önmagában nyilvánvalóan nem alapítvány, hanem alap- avagy középfokú oktatási intézmény. Ennek alapításában és/vagy fenntartásában kétségkívül már játszhat szerepet alapítvány, de ezek vizsgálata egy jövőbeni kutatás és disszertáció témája lehet.

Míg a polgári jog alapintézményeinek külön-külön is szinte könyvtárnyi szakirodalma van, addig az alapítványokkal (és a közalapítványokkal) kapcsolatban feltűnően kevés szakmai-tudományos elemzés látott napvilágot. Ennek oka – e jogterület viszonylagos újdonságán kívül – kétséget kizáróan az alapítványokra vonatkozó szabályozás rendkívül gyors, ráadásul sokszor szélsőséges változásaiban, nem kevésbé a bírói gyakorlat nemritkán ellentmondásos megoldásaiban keresendő. Voltaképpen senki sem vállalkozik szívesen arra, hogy egy alapos kutatómunkával, a bírói gyakorlat elemzésével összeállított alapítványi jogi monográfiát írjon, amely már a megjelenése pillanatában, vagy nem sokkal azután már meghaladottnak, elavultnak minősülhet. Jól jellemzi a helyzetet, hogy a legtekintélyesebb alapítványi jogi kézikönyv pótlapozhatóan jelent meg, s a kiadó már túl van a negyvenegyedik pótlap-csomagon is.

A 2006. évi alapítványi jogi kataklizma, a közfeladatot ellátó közalapítványokra vonatkozó polgári törvénykönyvbéli rendelkezések hatályon kívül helyezése és e jogintézmény teljes neutralizálása után 2007. viszonylagos – a majdani új Ptk. elfogadására készülő – jogalkotói szélcsendjében talán nyílik egy olyan kegyelmi időszak, amikor is megkísérelhető a magyar jogrendszer egyetlen precedensjogának áttekintése, szakmai-tudományos elemzése.

Mint ahogy azt már tapasztalhattuk, az alapítványokkal és a közalapítványokkal viszonylag kevés szakmai-tudományos elemzés foglalkozik, az iskolai alapítványokat érintő publikációkkal pedig csak elvétve találkozhatunk. (Azok is csak egy-egy szűk szakmai szempont szerint, avagy érintőlegesen foglalkoznak velük.) Az iskolai (oktatási) alapítványokra vonatkozó jövőbeni átfogó – jogi, szociológiai és gazdasági szempontú – kutatás tervezéséről sincs tudomásunk. Ennek oka nagy valószínűséggel abban keresendő, hogy bár majd minden hetedik alapítvány e területen (is) tevékenykedik, az iskolai alapítványok meglehetősen ritkán kerülnek a média fókuszába. A közfigyelmet foglalkoztató visszaélésekre velük kapcsolatban szinte soha nem derül fény, hanem „szürke eminenciásként” teszik a dolgukat. Céljaik egy-egy alap- vagy középfokú oktatási intézményhez kapcsolódnak, eredményeik és gondjaik is „csak” egy viszonylag szűkebb közösség számára fontosak. Ám éppen azért, mert majd minden hetedik alapítvány iskolai alapítványnak tekinthető, s mivel céljaik és eredményeik alapján igencsak fontos társadalmi szerepet töltenek be, kutatásukra, több szempontú, multidiszciplináris elemzésükre feltétlenül szükség van.

Erre most – közel két évtizednyi, a civil szférát és benne az alapítványokat érintően végzett szakmai gyakorlat, és több évi kutatómunka után – az Interdiszciplináris Társadalom- és Bölcsészettudományi Doktori Iskola Neveléstudományi doktori programjának keretében teszünk kísérletet.

A kutatás alapkérdéseiről

Jelen kutatásunk az alapítványokra (és közalapítványokra) vonatkozó - és a szakirodalom által meglehetősen ritkán vizsgált - joganyag kritikai elemzésére, és harmincnégy alap- és középfokú oktatási intézményt támogató iskolai alapítvány (és közalapítvány) vizsgálatára terjed ki. Bemutatjuk egyrészt a civil szféra és az alapítványok kialakulását és fejlődését, társadalmi szerepét, elemezzük - elsősorban a kritikai jogtudomány szempontjai alapján - az alapítvány és a közalapítvány intézményét, jelenlegi jogi háttérét, kitérve szabályozásának hiányosságaira és visszasságaira, másrészt számot adunk saját kutatásainkról, vizsgálatainkról és elemzéseinkről is. Behatóan foglalkozunk az alapítók és a kezelő szervek, az alapító okiratok és az alapítványi célok, az induló és a vizsgálatkori vagyon, a források, a vállalt és beteljesült célok, a tényleges tevékenység és a működési problémák kérdéseivel. Kutatásaink eredményét eddig még sehol sem publikált adatokból összeállított diagramokkal, táblázatokkal, továbbá okiratokat, szabályzatokat, vizsgálati jelentéseket és intézkedéseket idézve mutatjuk be. Reményeink szerint a most közölt kutatási eredményeink – ha szerény mértékben is – hozzájárulhatnak a képzeletbeli neveléstudományi „torta” növekedéséhez.

Kutatási hipotéziseinket az alábbiakban foglaljuk össze:

- Feltételezhető, hogy az iskolai (oktatási) alapítványok már az alapítványok első csoportjaival együtt alakultak, s – figyelemmel az adott közösség számára fontos céljaira – megfelelő társadalmi támogatással, a célokkal arányban álló anyagi eszközökkel kezdték meg működésüket.

- Feltételezhetően vagyunk – a szülői és egyéb támogatások, továbbá a pályázatok révén – gyorsan nőtt.
- Feltételezhető, hogy az alapító okiratban rögzített céloknak megfelelően ténykednek, hisz az alapítók, az oktatási intézmények és a szülők megfelelő kontrollal bírnak.
- Feltehetően nagyban hozzájárulnak az adott általános és középiskola működési körülményeinek, az oktatás személyi és tárgyi feltételeinek javításához, a különböző pedagógiai célok és programok kiteljesedéséhez.
- Feltételezhetően - kezelő szerveiknek sajátos és minőségi összetételére figyelemmel - működésük törvényes és az alapító okirataiknak megfelelő.

A disszertációban elsőként a kutatási témánk szempontjából lényeges elméleti alapokat (elméleti kereteket), az alapítványok társadalmi közegének, a nonprofit szektornak kialakulását, szerepét és jellemzőit kívánjuk fölvázolni. Segítségül hívjuk ehhez Bartal, Kondorosi, Kucsera, Kuti, Márkus és Szabó, valamint Arató és Cohen írásait, de vitába szállunk néhány terjedőben lévő - jogtudományi érvekkel azonban jól cáfolható - állásponttal.

Bár – ha nem is meghatározó súllyal – külföldi forrásokra többször is hivatkozunk, a nonprofit szektor elméleti alapjai kapcsán is rá kell mutatni, hogy az rendkívül nemzetspecifikus. Kétségtől állíthatjuk, hogy a magyar alapítvány jogintézménye, s annak törvényességi felügyelete pedig igazi „hungarikum”.

Az alapítvány szabályozásának egyetemes jogtörténeti lépcsőit tárgyalja a dolgozat, a római jogi *pia causa*, avagy a francia *fondation*, a germán *Stiftung*, az angol *foundation* olyannyira különböznek egymástól (és a magyar alapítványtól), hogy még csak vázlatos összevetésük is szétfeszítené e disszertáció kereteit. Szólunk ugyanakkor a civil szervezetekkel kapcsolatos kérdések Európai Unió megoldásairól, a Maastrichti Szerződéstől az ún. Laekeni Nyilatkozatig, a "Civil Fórum az Európai Integrációért" összefogástól a brüsszeli magyar civil iroda felállításáig. Fontossága okán idézünk a „Fehér Könyv az európai kormányzásról” című dokumentum civil nonprofit szektort érintő részeiből és a konzultációs folyamatban részt vevő magyarországi civil szervezetek 13 pontjából. Csak ezt követően térünk rá jog- és társadalomtudományi kutatásainkra.

A kutatás módszereiről

A választott témánk szignifikánsan multidiszciplináris jellegű, kutatása is kétségtől ilyen módszereket igényel. Egymás mellett alkalmazzuk a kritikai és összehasonlító jogtudomány és a társadalomtudományi kutatások módszereit.

Az alapítványt, e kivételes társadalmi beágyazottságú, különleges jogintézményt a leíró és az összehasonlító jogtudomány módszereivel kívánjuk bemutatni. Nem kis kihívást jelent ez, tekintettel arra, hogy az alapítványi jog az egyetlen precedens-jog Magyarországon. Ennek szabályai jellemzően nem törvénykönyvekből, hanem legfelsőbb bírósági állásfoglalásokból, jogegységi döntések és bírósági határozatok százaiból hámazható ki. Az ellentmondó, illetőleg egymást rövid időn belül módosító bírói döntésekre tekintettel már önmagában az intézményre vonatkozó joganyag, az alapítókkal és a vagyonkezelőkkel szemben érvényesülő elvárások megállapítása sem egyszerű feladat.

Megkerülhetetlen, hogy – szem előtt tartva kutatásunk majdani fő irányát - e jogintézményt elsősorban kritikai jogtudományi szempontok alapján elemezzük, ennek során értékeljük, vizsgáljuk a jogfejlődés eredményeit, bemutatjuk a változások trendjét és elemzzük azok hatását, de a jogintézmény bemutatásán túl foglalkozunk az alapítványok működésének törvényességi (vagyon, vállalkozási, vagyongazdálkodási) problémáival és a felelősség kérdéseivel.

A közfeladat ellátására alapított közalapítvány jogintézményének bemutatásán túl elemzzük az új szabályozás nyomán kialakult jogi szituációt, az új korlátozásokat és a speciális szabályokat, erősen bírálva a jelenlegi – már-már a jogállamiságot is veszélyeztető helyzetet. Külön foglalkozunk azonban a közhasznúsági fokozat megszerzésének gyakorlati problémáival, a jogbiztonságot veszélyeztető, meggyéknként eltérő bírói gyakorlattal. A dolgozatban is ismertetünk egy – igaz, a közhasznú társadalmi szervezetek kapcsán – lefolytatott kísérletet, mely a bíróságok már-már a jogállamiságot veszélyeztető gyakorlatát tárta fel. Ha a kutatásban (kísérletben) nem is, de annak értékelésében és eredményeinek a jogalkotók és jogalkalmazók elé tárásában a disszertáció szerzője maga is részt vett.

Elemzéseink során szándékoltan nem a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) által közzétett, hanem a Legfőbb Ügyészség Számítástechnika-alkalmazási és Információs Főosztályának Egylet-programjából való – és többnyire még nem publikált - adatokkal dolgoztunk. Tettük ezt azért, mert az egyébként széles körben idézett és elemzett KSH-adatok, táblázatok csupán az egyes civil szervezetek önkéntes bevallásain alapulnak, s ily' módon szervezetek ezrei nem is szerepelnek benne. A nagyfokú látencia pedig az adatállomány hitelességét, illetőleg alkalmazhatóságát alapjaiban kérdőjelezi meg.

A disszertáció második részében harmincnégy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében működő iskolai alapítványt veszünk górcső alá. Kutatásainkhoz jellemzően az ún. többlépcsős, rétegzett, véletlenszerű mintavételt alkalmaztuk. A rétegzett mintavétel arra szolgál, hogy nagyfokú reprezentativitást érjünk el, csökkentjük a mintavétel várható hibáit. A vizsgált iskolai alapítványok kiválasztásánál törekedtünk arra, hogy azok összetételükben a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei iskolai alapítványokat, mint alapsokaságot minél jobban közelítsék. Legyen köztük néhány, mely a száztizenöt ezres megyeszékhelyen fejt ki tevékenységét, pontosan olyan arányban, mint amekkora hányadot Nyíregyháza lakossága a megye majd hatszázezres összlakosságában tesz ki. Legyen köztük megfelelő arányban kisvárosokban működő és kis- és nagyközségekben tevékenykedő is. Legyen általános iskolai, legyen középiskolai, legyen köztük ingatlanbíró, közhasznú és közalapítvány is.

A harmincnégy iskolai alapítványt vizsgálva több szempontból elemezzük az alapítványok alapítóit és az iskolai alapítványok kezelő szerveit. Foglalkozunk az alapítványok nevével, s megvizsgáljuk az alapítványok alkotmányát, az alapító okiratokat. Kutatásunk külön fejezetét jelenti a kitűzött alapítványi célok és az iskolai alapítványok tényleges tevékenységének elemzése. Rámutatunk a be nem teljesült álmokra, a meghiúsulni látszó célokra. Górcső alá vesszük az iskolai alapítványok induló és vizsgálatkori vagyonát, a vagyonnövekedés forrását és a vagyoni problémákat. Sajátossága okán külön fejezetet szenteltünk az ügyészi törvényességi felügyelet tapasztalatainak és az ügyészi intézkedések elemzésének, a közhasznú iskolai alapítványok törvényességi problémáinak. Kutatásaink eredményét eddig még nem publikált legfőbb ügyészségi és saját adatokból összeállított grafikonokkal, diagramokkal, táblázatokkal, esetenként okiratokat, szabályzatokat, vizsgálati jelentéseket és intézkedéseket idézve mutatjuk be.

A kutatás eredményei

Kutatásaink és vizsgálataink megállapításait összegezve megállapíthatjuk, hogy a vizsgált iskolai alapítványok közel 60%-át magánszemélyek (jellemzően maguk a szülők, esetenként pedagógusok) részvételével hozták létre, míg az iskolák az alapítványok közel harmadában szerepeltek alapítóként. A közvélekedéssel ellentétben a városi és községi önkormányzatok csak minden hetedik iskolai alapítvány esetében töltötték be valamiféle alapítói pozíciót.

A kutatás egyik jellemző megállapítása, hogy elvétve fordul elő olyan iskolai alapítvány, melynek alapító okirata tömören, illetve szűkre szabottan határozza meg az alapítványi célokat, nem ritka azonban az olyan alapító okirat, mely kilenc-tízféle célt is kitűz. Az ilyen szerteágazóan megfogalmazott célrendszer komoly, sokszor teljesíthetetlen feladat elé állítja a majdani vagyongazdálkodókat, hiszen az alapítvány szerény vagyona nem teszi lehetővé valamennyi cél finanszírozását. Ez pedig előbb-utóbb működési zavarokhoz, végső esetben az alapítvány ellehetetlenüléséhez vezet.

Az iskolai alapítványok céljai között egyébként a tanulók támogatásával és teljesítményük elismerésével, továbbá az oktatás anyagi, és technikai feltételeinek javításával kapcsolatosak a leggyakoribbak. Meglehetősen gyakori cél a pedagógiai programok támogatása is. Ezen belül a tanterv, tananyag és oktatási program kialakítása, speciális tagozat indítása, fogyatékos gyermekek képzése, készségfejlesztő oktatás, számítástechnikai képzés, a nyelvtanulás- és tanítás, továbbá az ének-zene oktatás (avagy az énekkar) támogatása szerepel kitérített alapítványi célként.

Az iskolai alapítványok a szerény induló vagyonnal bíró alapítványok közé tartoznak. A 34 vizsgált alapítványt az alapítók összesen alig több, mint 5,3 millió forint induló vagyonnal engedték útjukra. Az iskolai alapítványok mintegy 30 %-át százezer forintnál kisebb induló vagyonnal alapították. A legkisebb induló vagyon, mellyel iskolai alapítványt hoztak létre, 15.950 Ft, illetőleg 100 USD; azonban az is igencsak jellemző, hogy a legnagyobb sem érte el az egy millió forintot. Leginkább a megfelelő vagyoni eszközök hiányával magyarázható, hogy 13 iskolai alapítvány a cél szerinti érdemi tevékenységhez még hozzá sem fogott. Jelenleg - némi eufémizmussal élve - „még vagyont gyűjt” vagy „takarékoskodik”.

A jelen kutatás egyik szomorú megállapítása, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei iskolai alapítványok – bár többen is pályáztak - szinte sosem nyertek el semmiféle pályázati támogatást.

A kezelő szervezet, a kuratóriumokat egyébként az alapító okiratok kivétel nélkül páratlan számú taggal határozták meg, feltehetően abból a megfontolásból kiindulva, hogy így a kuratóriumok könnyebben hozhatják meg döntéseiket. Kiemelésre érdemes, hogy a vizsgált 34 iskolai alapítvány kuratóriumaiban összesen 208 fő tevékenykedik kuratóriumi tagként, illetőleg elnökként. Ez önmagában is jelentős emberi tőkét, társadalmi potenciált jelent.

A ténylegesen működő iskolai alapítványok tevékenysége leggyakrabban a tárgyi eszközállomány bővítésével, az elismerések és jutalmazások finanszírozásával volt kapcsolatos. Különösen szembetűnő, hogy leginkább a pedagógiai programok megvalósítása, támogatása maradt el. Nem került sor a felvállalt új oktatási struktúra és oktatási program kialakítására, az egészséges életmódra nevelés, a kulturális, a környezet- és természetvédelmi nevelés, a fogyatékos gyermekek képzése, továbbá a készségfejlesztő oktatás támogatására. Ráadásul a művészeti és irodalmi tevékenység finanszírozása, a szabadidős tevékenység támogatása is várat még magára. Ugyancsak szembetűnő, hogy lényegesen kevesebb alapítvány esetében kerül sor a nyelvtanulás

öszönzésére, finanszírozására, feltételeinek javítására. Az iskolák pedagógusainak önzetlen munkájára - és talán az alapítványok viszonylagos szegénységére, pénztelenségére - is utal, hogy bár tucatnyi alapítvány célja közt szerepelt a kiváló munkát végző pedagógusok elismerése, az oktatók támogatása, erre csupán egy-két esetben került sor.

Az alapítványok felett a törvényességi felügyeletet Magyarországon az ügyészség gyakorolja. A működés-felügyeleti vizsgálatok elsődleges célja az alapítványok törvényes működésének helyreállítása, ezért az eljáró ügyészek minden szükséges tájékoztatást és segítséget megadnak annak érdekében, hogy az alapítványok képviselői a feltárt hibákat és hiányosságokat kiküszöbölhessék. Volt eset, amikor viszont a büntetőeljárás kezdeményezése is felmerült. A közhasznú alapítványok törvényességi problémái legtöbbször a közhasznú jelentés-készítési kötelezettséggel kapcsolatosak. Jó néhány esetben előfordult, hogy a nyújtott juttatások értékére, összegére vonatkozó megállapítást, adatot nem tartalmazott a jelentés.

A tézisek végén vessünk számot a bevezetőben megfogalmazott hipotéziseinkkel!

- Nem igazolódtott az a feltevésünk, hogy az iskolai (oktatási) alapítványok az alapítvány-alapítási lázzal, már az alapítványok első csoportjával együtt megalakultak. Éppen ellenkezőleg, szignifikánsan később jelentek meg a civil szféra porondján.
- A céljaiból fakadóan vélelmezett társadalmi támogatás inkább elviekben jelentkezett, nem igazán öltött testet anyagiakban. Nevezetesen az iskolai alapítványokat jellemzően csupán néhány tízezer forinttal bocsátották útjukra, egyetlen esetben sem fordult elő egymillió forintnál nagyobb induló vagyon, sem pedig alapításkori ingatlan-juttatás. Bár az iskolai alapítványok vagyona jelentősen nőtt, gyors, különösképpen rohamos forrás-növekedésről sem beszélhetünk.
- Csak részben igazolódtott az a feltevés, hogy vagyonuk szülői támogatásból, illetőleg pályázatok révén gyarapodott. A legfontosabb forrás valóban a szülők befizetése, illetőleg 1%-os felajánlása volt. Pályázatokon azonban a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei iskolai alapítványok – egy-két esetet leszámítva – bár sokszor pályáztak, nem nyertek támogatást.
- Az iskolai alapítványok az alapító okiratban meghatározott céloknak megfelelően tevékenykedtek (bár majd 40 %-uk a cél szerinti tevékenységéhez jószerivel még hozzá sem kezdett), ám nem hagyható említés nélkül, hogy a célok tekintetében „túlvállalták” magukat. Az alapítók által meghatározott sok-sok cél megvalósítása nehézségekbe ütközik, ezért a kuratóriumok válogatni kényszerülnek a célok közül, s csak néhány megvalósításán fáradoznak. Az különösen szembetűnő, hogy leginkább a pedagógiai programok támogatása maradt el.
- Igazolódott viszont az a feltevés, hogy az iskolai alapítványok nagyban hozzájárulnak az adott általános és középiskola működési feltételeinek javításához. Rendszeresen bővítik az oktatás tárgyi eszközállományát, támogatják a rászoruló, tehetséges gyermekeket. Nagyrészt igazolódtott az a hipotézis is, hogy működésük megfelel az alapító okiratban foglaltaknak, egyben törvényes is. A működésfelügyeleti vizsgálatok által feltárt törvénysértések – egy-két kivételtől eltekintve – nem túl nagy jelentőségűek, s egyetlen esetben sem vezettek az alapítvány megszüntetéséhez.

A disszertáció végén - az angol és német nyelvű összefoglaló után - helyeztük el az előző fejezetekben hivatkozott huszonöt saját szerkesztésű táblázatot, melyek meggyőződésünk szerint a dolgozat szerves és fontos

részét képezik. Az Irodalomjegyzékben - a téma multidiszciplináris jellegének megfelelően - előbb a feldolgozott jogszabályok és bírósági határozatok, majd a felhasznált szakirodalom kapott helyet.

Függelékben helyeztük el az Emberi Jogok Európai Bíróságának egyik ítéletét, a Legfelsőbb Bíróság jellemző jogegységi döntését, és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság tájékoztatóját. Itt közöljük teljes terjedelmében a Kormányzati civil kapcsolatok fejlesztésének alapelveit is. A Függelék Dokumentumok című részében kapott helyet egy-egy iskolai alapítvány alapító okirata, szervezeti- és működési szabályzata, pénzügyi és bizonylati szabályzata, néhány speciális alapítóokirat-kivonat, vizsgálati jelentés és ügyészi intézkedés, végül egy kérdőíves válasz is.

A disszertáció legvégére - egy sajátos jogszabály-gyűjteménybe - az alapítványokra vonatkozó legfontosabb törvényeket, rendeleteket, utasításokat és állásfoglalásokat válogattuk össze.

**A SZERZŐ TÉMÁVAL KAPCSOLATOS PUBLIKÁCIÓI
1996-2007.**

ÖNÁLLÓ KÖNYVEK

- *A társadalmi szervezetek joga. Főiskolai jegyzet.* Nyíregyháza, 2006, Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar. 154 p.
- *Fejezetek a gyámság és a gyámügy jogtörténetéből. Főiskolai jegyzet.* Nyíregyháza, 2004, Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar. 155 p.
- *A civil (nonprofit) szervezetek jogi szabályozása. Távoktatási tankönyv.* Salgótarján, 2002, Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Képzési Központja. 77 p.
- *Jogszabály-gyűjtemény a civil szervezetek joga tantárgyhoz. Oktatási segédlet.* Salgótarján, 2002, Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Képzési Központja. 116 p.
- *A non-profit szervezetek joga.* Nyíregyháza, 2001, Möbius Kiadó. 120 p. (ISBN.963.009025.2.)
- *A civil szféra Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tudományos Közalapítvány füzetek 12.* Nyíregyháza, 1999. Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Tudományos Közalapítvány. 60 p. (ISBN.963.03.9209.9)

KÖNYVBEN MEGJELENT TANULMÁNYOK

- *A gyermekbűnözés és kutatásának problémái.* In: *Tudományos előadások. Egészségügyi Főiskolai jegyzetek 7.* Nyíregyháza, 2006, Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar. 5-15. p.
- *A gyermekkorúak által elkövetett bűncselekmények alakulása és a gyermekbűnözés specifikumai.* In *A Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar Nyíregyháza Tudományos Közleményei III.* Nyíregyháza, 2005. 147-162. p. (ISSN: 1589-1860)
- *Jogharmonizáció az uniós joganyaggal..* In: *Európa és a magyar közigazgatás.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó 1999. 167-176. p. (ISBN 963 224 376 5.)

ÖNÁLLÓ TANULMÁNYOK

- *Adatok és gondolatok a magyarországi gyermekbűnözésről.* *Ügyészek Lapja* 2007/1. szám (5-21. oldal)
- *Észrevételek a Szociális- és Munkügyi Minisztérium – a kormányzati civil kapcsolatok fejlesztéséről szóló – irányelveire.* Budapest, 2006, www.civil.info.hu; www.osszefogas.nonprofit.hu
- *A gyermekbűnözés és sajátosságai.* *Új Pedagógiai Szemle*, 2006/3. 53-56. p.
- *A gyermek mint áldozat.* *Köznevelés* 2005/11. 20-21. p.
- *A gyermekbűnözés sajátosságai – a gyermek mint áldozat.* Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, 2005/3. 292-306. p.

- *Tanácsok civil szervezeteknek, avagy mire figyeljünk a bejegyztetés kapcsán.* In Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Civil ALMANACH 2003. Nyíregyháza, 2003. 13-14. p. (ISSN 224 37 54)
- *A gyámság és a gyámügy a feudális magyar magánjogban.* Nyíregyháza, 2002, a Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának sokszorosított kiadványa. 33 p.
- *A civil szféra és az épített környezet védelme. (Egy szlovákiai környezet- és műemlékvédelemmel kapcsolatos konferencián és a falu és városvédők országos találkozásán elhangzott előadás anyaga)* Értékmentő, 2002. 6. szám 10-11. p.
- *Tanácsok alakuló falu- és városszépítő egyesületeknek, avagy mire figyeljünk a bejegyztetés kapcsán.* Értékmentő, 2002. 6. szám 9. p.
- *Egy barokk kastély az Észak-Nyírségben.* Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, 2002/4. 429-432. p. (foto 457. p.)
- *Az állatvédelem, a civil szféra és az ügyészség.* Ügyészek Lapja, 2002/2. szám 23-28. p.
- *A gyermek- és ifjúságvédelem jogi szabályozásának kezdetei. A gyámság intézményének újraszabályozása a XIX. század jogrendszerében.* Nyíregyháza, 2002, a Debreceni Egyetem Egészségügyi Főiskolai Karának sokszorosított kiadványai. 10+28 p.
- *A gyermekkori bűnözésről.* Köznevelés, 2001/33-34. 23. p.
- *Tanácsok civil szervezeteknek, avagy mire figyeljünk a bejegyztetés kapcsán.* In Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Civil ALMANACH 2001. Nyíregyháza, 2001. 13-14. p.
- *Az állatvédelem és a civil szféra Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.* Ö.K.O. Magazin, 2000.3-4. szám 97-100 p.
- *A civil szervezetek felelősségi kérdéseiről.* Egyesületi Élet, 2000/3. szám 3. p.
- *A műemlékvédelem, a civil szféra és az ügyészség.* Ügyészek Lapja, 2000/3. szám 25-29. p.
- *A közhasznú egyesületek átalakulási problémáiról.* Egyesületi Élet, 2000/1. szám 2.-4. p.
- *Kulturális egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. (angol nyelvű rezümével)* Falu Város Régió, 2000/2. szám 27-28. p.
- *Alapítványok az iskolában.* Új Pedagógiai Szemle, 2000. február 92-95. p.
- *Alapítványok és egyesületek.* Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle, 2000/1.szám 53-64. p.
- *Alapítványok a gyermek- és ifjúságvédelemben.* Család Gyermek Ifjúság, 1999/6. szám 22-23. p.
- *A civil szféra és a műemlékvédelem – ügyészi szemmel. (angol, német és francia nyelvű rezümével)* Műemlékvédelem, 1999/3. szám 149-154 p.
- *Kulturális alapítványok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében* Falu Város Régió, 1999/4. szám 17-18. p.
- *Kulturális egyesületek Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.* Egyesületi Élet, 1999/4. szám, 3-4. p.
- *Jogharmonizáció az uniós joganyaggal.* Ügyészek Lapja, 1999/4. 37-48. p.
- *A japán oktatási rendszerről.* Köznevelés 1999/31. 8-9. p.
- *Kulturális alapítványok Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében.* Egyesületi Élet, 1999/2. szám, 2-3. p.
- *Az iskolai alapítványokról – ügyészi szemmel.* Köznevelés, 1999/9. 7. p.
- *A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei környezetvédelmi ankétról.* Ügyészek Lapja 1998/2. 72-74. p.
- *Újra az alapítványokról.* Ügyészek Lapja, 1996/5. 86-87. p.
- *A közalapítványokról és jogi szabályozásának problémáiról.* Ügyészek Lapja, 1996/4. 9-20. p.